

LIMC

LAND INFORMATION MANOEUVRE CENTRE

Weekly update COVID-19

Week 34, 13 t/m 20 AUGUSTUS 2020

Inhoud

- 1) Leeswijzer
- 2) Inleiding
- 3) Scenario's Maatschappelijk Kompas
- 4) Actuele Ontwikkeling Maatschappelijk Kompas
- 5) Beoordeling Factoren van Invloed
 - Zorg
 - Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid
 - Economie
 - Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media
- 6) Significante Gebeurtenissen
 - Europees Nederland
 - Caribisch Nederland
 - Grensgebieden
 - Europa
- 7) Tijdlijn Komende Week
- 8) Handelingsperspectief Defensie
- 9) Bijlage scenario's
 - Bijlage I: Beschrijving Factoren van Invloed
 - Bijlage II: Beschrijving Scenario's
- 10) Bronnenlijst Beoordeling Factoren van Invloed

(1) Leeswijzer

In dit product wordt gewerkt met een mate van waarschijnlijkheid in relatie tot de gegeven duiding, conclusies of beoordeling van de factoren van invloed. In de onderstaande tabel is de mate van waarschijnlijkheid toegelicht.

Terminologie	Confidence level
Zeer waarschijnlijk	80-90%
Waarschijnlijk	60-80%
Mogelijk	40-60%
Onwaarschijnlijk	20-40%
Zeer onwaarschijnlijk	0-20%

(2) Inleiding

Dit document tracht een zo volledig mogelijk antwoord te geven op de volgende vragen zoals gesteld vanuit Commandant Landstrijdkrachten (C-LAS):

Hoofdvraag:

Welke effecten in de NLD-samenleving zijn te onderkennen als gevolg van de COVID-19 crisis?

Deelvragen:

1. In hoeverre ontwikkelt COVID-19 zich in EU-NLD in de aankomende zes maanden?
2. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de vitale infra in EU-NLD in de aankomende zes maanden?
3. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de maatschappelijke stabiliteit in EU-NLD in de aankomende zes maanden?
4. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de economische stabiliteit in EU-NLD in de aankomende zes maanden?

Om antwoord te kunnen geven op bovengenoemde deelvragen wordt gebruik gemaakt van het maatschappelijk kompas.

Het maatschappelijk kompas wordt door het LIMC gebruikt om, door middel van ontwikkeling van de factoren, de ontwikkeling binnen de scenario's over tijd te bepalen te volgen en vroegtijdig trends te onderkennen. Elke factor van invloed is onderhevig aan een aantal onderliggende indicatoren. Deze indicatoren worden wekelijks afzonderlijk gewogen waarna er factorintegratie plaatsvindt die de samenhang duidt.

De factoren van invloed zijn waar mogelijk geschaard onder de deelvragen zoals gesteld door C-LAS, aangevuld met 'overige' factoren van invloed die niet onder de assen van het kompas vallen, maar wel een versterkend effect op het geheel aan ontwikkelingen hebben.

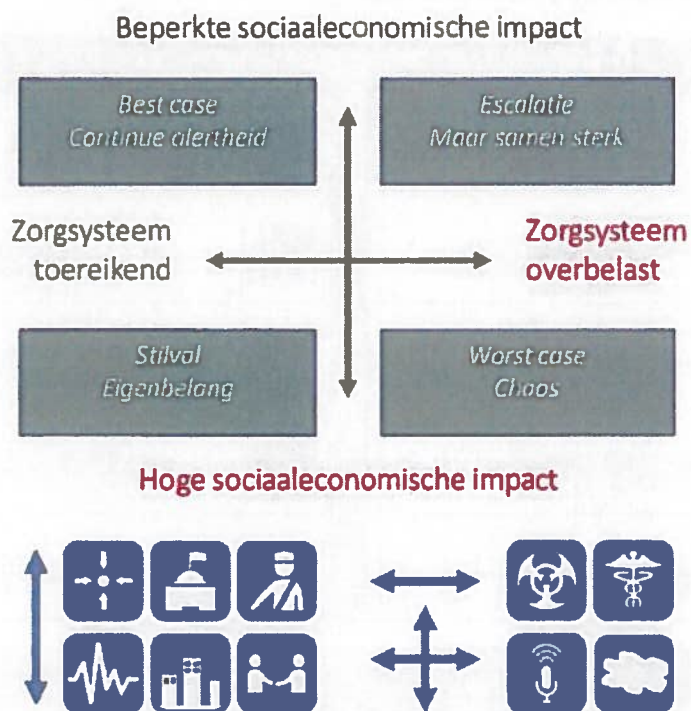
Dit document is als volgt opgebouwd. Allereerst worden de factoren van invloed en het scenario geïntroduceerd. Daarna volgt de overkoepelende conclusie met daaronder het dashboard waarop wekelijks verschuivingen per indicator inzichtelijk worden gemaakt. Aansluitend wordt in de beoordeling van de factoren van invloed een verdiepende analyse en argumentatie gegeven van de waargenomen ontwikkelingen per deelvraag. Vervolgens wordt een geografisch overzicht van significante gebeurtenissen in (EU + CARIB) Nederland en de grensgebieden van EUR Nederland gegeven. Afsluitend wordt een vooruitblik gegeven van opkomende evenementen. Daarbij wordt tevens handelingsperspectief aan C-LAS geboden wat gebaseerd is op de meest recente ontwikkelingen op het gebied van COVID-19 in Nederland.

(3) Scenario's Maatschappelijk Kompas

Factor		Factor	
	1. Virus		6. Vitale infrastructuur
	2. Zorg		7. Economie
	3. Continuïteit van bestuur		8. Destabilisering (niet) statelijke actoren
	4. Openbare orde & Veiligheid		9. Communicatie & media
	5. Burgerschap		10. Meteo, evenementen & incidenten

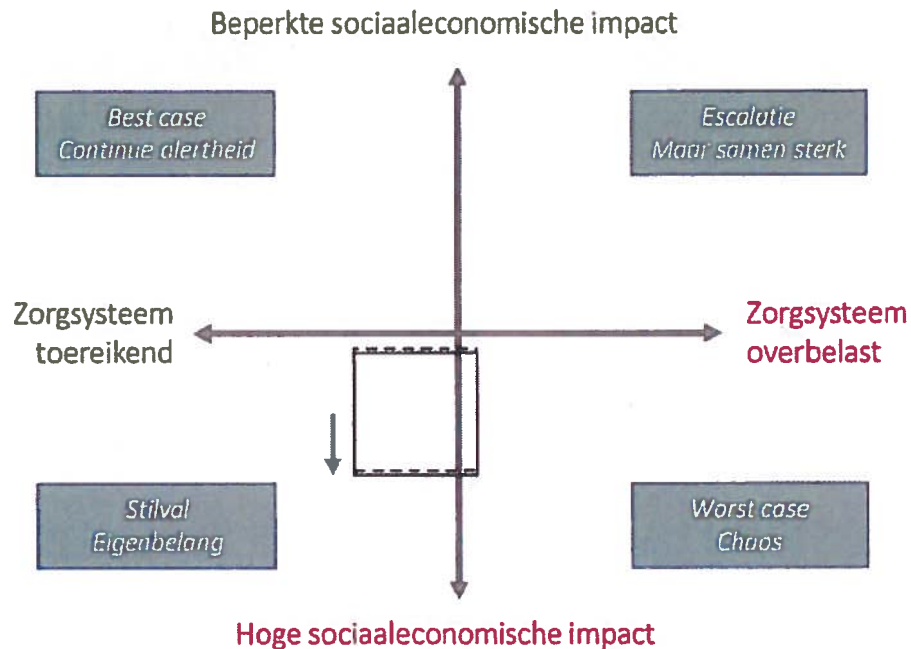
Het LOT-C heeft tien (10) primaire factoren van invloed geïdentificeerd. Op de assen van het maatschappelijk kompas staan de twee (2) factoren van invloed die de grootste impact hebben. Op de horizontale as staat de impact van COVID-19 op de zorg. Op de verticale as staat de sociaaleconomische impact weergegeven. Op basis van de vier (4) kwadranten kunnen vervolgens scenario's gebouwd worden.

Voor verdere beschrijving zie bijlage II: Scenario's

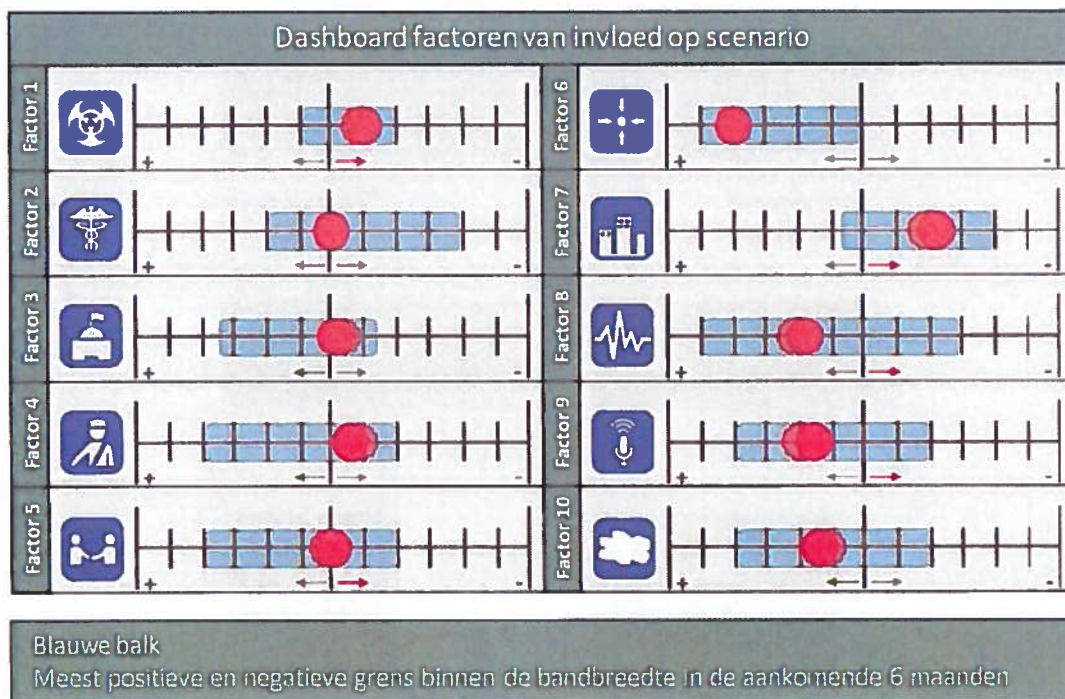

(4) Actuele Ontwikkeling Maatschappelijk Kompas

Conclusie

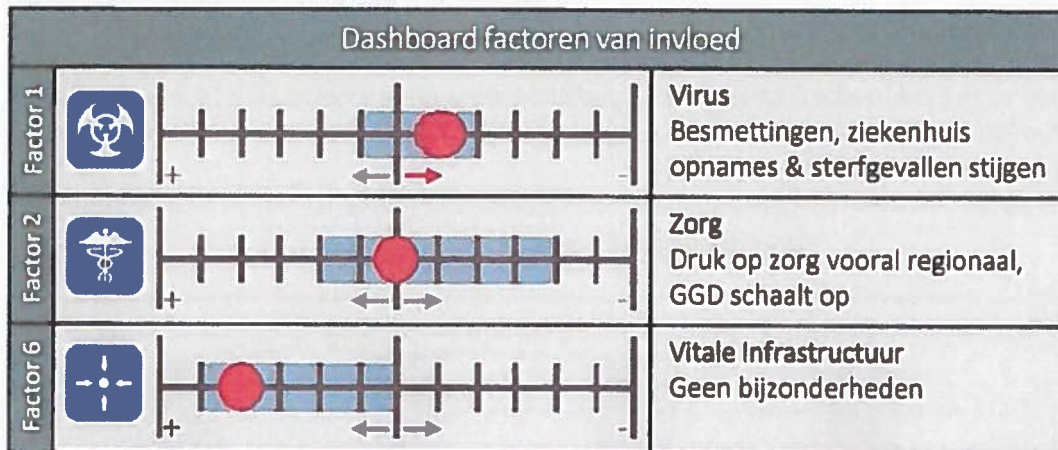
Gebeurtenissen van deze week hebben geleid tot een verslechtering van de factoren Economie, Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media. Dit is terug te zien in de verschuiving in het scenario over de verticale as 'sociaaleconomische impact'. Het zorgsysteem wordt niet verder belast ondanks de toename in het aantal ziekenhuis opnames.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Zorg

Highlights

- Het reproductiegetal is deze week gedaald van 1,30 naar 1,19;
- Deze week zijn er 4.013 nieuwe COVID-19 besmettingen geregistreerd. Er is groot regionaal verschil tussen het aantal besmettingen;
- Toename aantal afgenomen testen GGD. Aantal positief geteste personen gedaald met 0,1% naar 3,5%. GGD gaat testcapaciteit opschalen;
- Toename van COVID-19 sterfgevallen en ziekenhuis opnames, zowel IC als niet-IC.

Vooruitblik

Het zorgsysteem blijft de komende week toereikend. Het is zeer waarschijnlijk dat het aantal nieuwe besmettingen, COVID-19 ziekenhuis opnames en het aantal sterfgevallen de komende periode verder toeneemt. Dit is onder andere het gevolg van het toegenomen aantal besmettingen in alle leeftijdsgroepen. Ouderen worden over het algemeen geclassificeerd als kwetsbare doelgroep, omdat zij eerder in het ziekenhuis belanden na besmetting.

Het is mogelijk dat het aantal nieuwe besmettingen begin september stabiliseert en daarna afneemt. Op 18 augustus jl. hebben de [redacted] een nieuwe persconferentie gehouden, waarbij strengere maatregelen zijn aangekondigd. Daarnaast werd er een waarschuwing afgegeven voor de mogelijke gevolgen, wanneer het aantal nieuwe besmettingen niet daalt. Het is mogelijk dat dit leidt tot een verbetering van de naleving. Daarnaast gaat de GGD, per 1 september as., de testcapaciteit opschalen. Wanneer besmettingen eerder geconstateerd kunnen worden, leidt dit waarschijnlijk ook tot het beperken van de verspreiding. Hierdoor stagneert mogelijk ook het aantal nieuwe besmettingen.

Mogelijk ontvangt Defensie een nieuw steunverzoek om de opschaling van de testcapaciteit en de bron- en contactonderzoeken van de GGD mogelijk te maken. Als het steunverzoek komt, is het waarschijnlijk dat de ondersteuning in september benodigd is. Op dit moment heeft de GGD niet voldoende opgeleid personeel voor de opschaling. Als gevolg ontvangt Defensie mogelijk een steunverzoek.

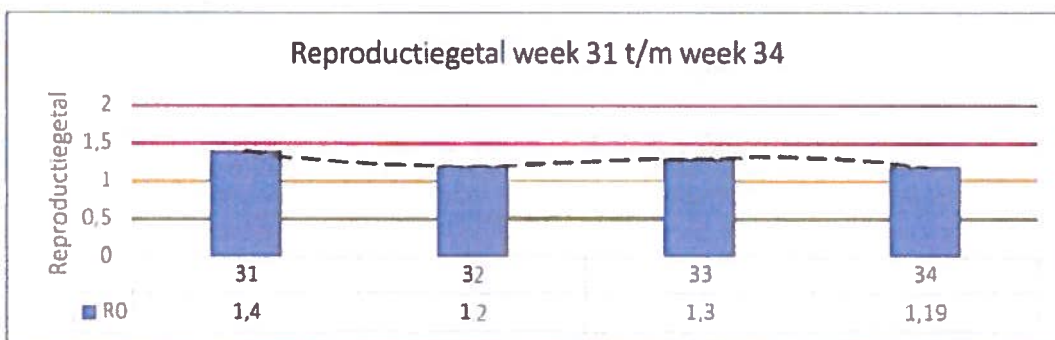
(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Zorg

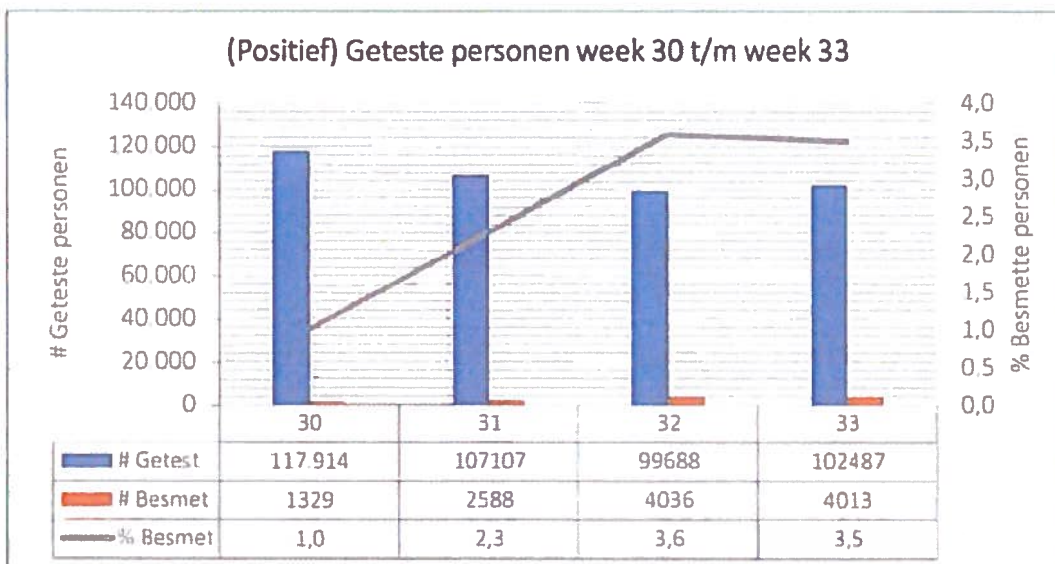
Toelichting

Ontwikkelingen virus

Deze week is het reproductiegetal (R_0) gedaald t.o.v. vorige week: van 1,30 naar 1,19. Dit betekent dat elke besmette patiënt gemiddeld meer dan één ander persoon besmet en het virus zich verspreidt.

Deze week is het aantal testen in vergelijking met afgelopen week weer iets toegenomen. Deze week werden 102.487 mensen getest in vergelijking met 98.978 mensen de week ervoor. Het percentage positief geteste mensen is zeer licht gedaald met 0,1% van 3,6% naar 3,5%.

Deze gegevens vertegenwoordigen een momentopname en worden in opvolgende updates bijgewerkt

Het aantal nieuwe besmettingen is vorige week nagenoeg gelijk gebleven. Hoewel de toename van het aantal besmettingen in alle leeftijdsgroepen plaatsvindt, vinden onder jongeren nog steeds de meeste besmettingen plaats. Daarnaast vindt meer dan de helft van het aantal besmettingen plaats in de thuissituatie. Handhaving in de privésfeer is minder goed mogelijk. In de persconferentie van [REDACTED] op 18 augustus jl. is aangekondigd dat mensen maximaal zes personen thuis mogen ontvangen om daarmee de verspreiding in te tomen.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Zorg

Toelichting

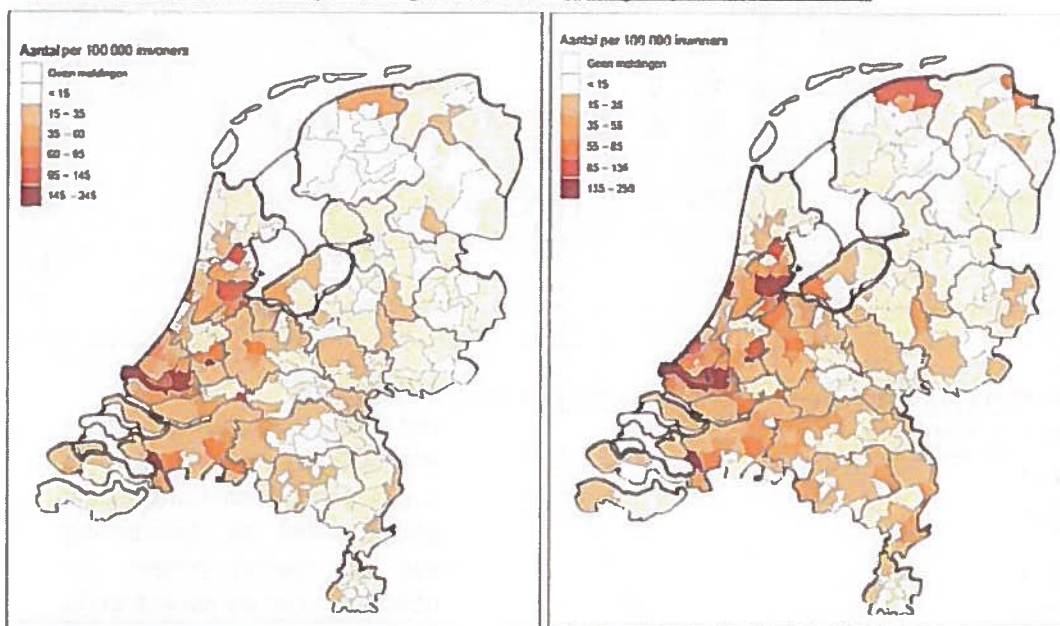
Regionale verschillen

In bijna heel Nederland is een toename van het aantal besmettingen waargenomen. Met name in de provincies Noord- en Zuid-Holland blijft de toename van het aantal nieuwe COVID-19 besmettingen het grootst. Daarnaast is er een toename van besmettingen in voornamelijk het westen van Noord-Brabant.

Op een enkele gemeente na blijft het aantal nieuwe besmettingen in de Noordelijke provincies structureel laag. De toename van het aantal besmettingen in Noordoost-Friesland is het gevolg van een uitbraak in Dokkum na het bijwonen van een feest.

Het is waarschijnlijk dat het zorgsysteem in de westelijke provincies met de huidige GGD capaciteit in augustus onder druk blijft staan. Het is onwaarschijnlijk dat op korte termijn het zorgsysteem in de noordelijke provincies onder druk komt te staan.

RIVM: COVID-19 meldingen per gemeente in de afgelopen twee weken

Datum: 28 juli t/m 11 augustus 2020

Datum: 4 augustus t/m 18 augustus 2020

**Iedere week wordt de kleurindeling van de kaart aangepast i.v.m. verduidelijking contrast gemeenten.*

GGD testcapaciteit

De GGD gaat het bron- en contactenonderzoek op landelijk niveau opschalen. In Rotterdam-Rijnmond wordt de testcapaciteit, per 1 september, verhoogd naar 4.000 testen per dag. Momenteel ligt dat aantal met 1.500 beduidend lager. Het is waarschijnlijk dat door de verhoging van de testcapaciteit mensen sneller terecht kunnen. Het is mogelijk dat de verspreiding van COVID-19 beperkt wordt wanneer er minder tijd zit tussen het moment van het krijgen van klachten en het kunnen laten testen. Het herleiden van de bron en de contacten is een belangrijke factor voor het tijdig intomen van een uitbraak.

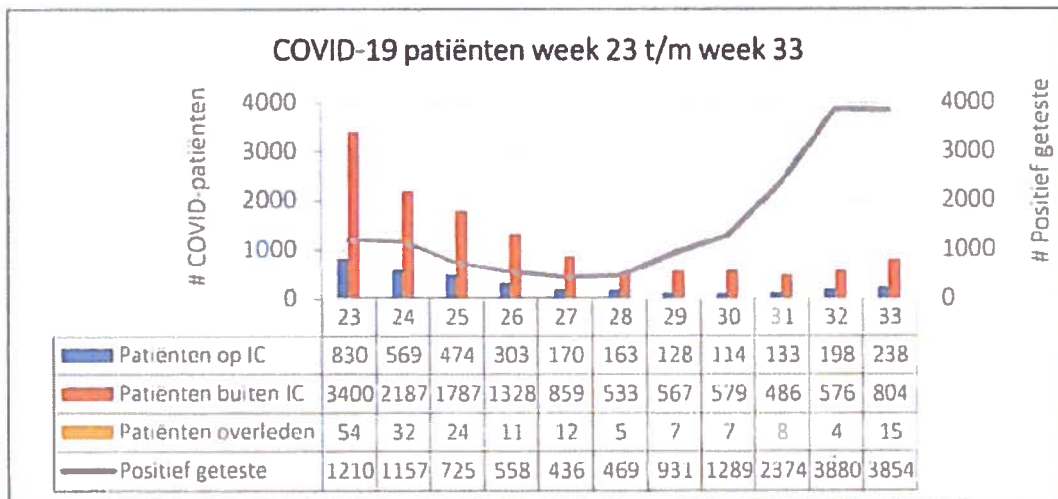

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

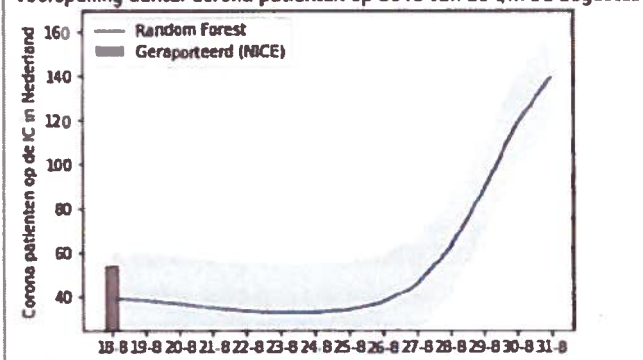
Zorg

Ziekenhuisopnames en sterfte

Het is waarschijnlijk dat de druk op het zorgsysteem de komende periode in bepaalde regio's toeneemt. Het aantal COVID-19 ziekenhuis opnames (zowel op als buiten de IC) en het aantal sterfgevallen is de afgelopen weken toegenomen. De toename is zeer waarschijnlijk het gevolg van de toename van het aantal nieuwe besmettingen. Zolang het aantal nieuwe besmettingen blijft toenemen, is het zeer waarschijnlijk dat ook het aantal COVID-19 gerelateerde ziekenhuis opnames toeneemt. Vooralsnog worden de meeste besmettingen geconstateerd bij jongeren. Het is echter waarschijnlijk dat op den duur ook ouderen in de omgeving besmet worden. De kans dat ouderen in het ziekenhuis belanden is groter dan bij jongeren. Op dit moment belanden vooral patiënten in de leeftijdsgroep 60+ in het ziekenhuis.

Voorspelling aantal Corona patiënten op de IC van 18 t/m 31 augustus

IC-Capaciteit

Het aantal IC-patiënten zal na een stabiele periode (18 – 25 augustus) significant stijgen. De grafiek toont de voorspelling van het aantal nieuwe IC-opnames voor de aankomende 11 dagen (21 – 31 augustus). De voorspelling sluit aan bij de huidige toename van het aantal COVID-patiënten op de IC.

Net als vorige week blijft de ontwikkeling zorgelijk, maar de piek op de IC volgt later dan vorige week verwacht. Het is waarschijnlijk dat er eind augustus – begin september een significante toename is van het aantal COVID-19 patiënten op de IC. Deze toename is te verwachten wanneer het aantal nieuwe COVID-19 besmettingen de komende periode blijft toenemen en de naleving blijft verslechteren. Op dit moment is het huidige opschalingsplan van de IC-bedden niet berekend op een toename van het aantal COVID-19 IC patiënten vóór januari 2021. Daardoor zal waarschijnlijk de druk op het zorgsysteem toenemen.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid

Dashboard factoren van invloed		
Factor 3		Continuïteit van bestuur Positieve reacties op dinsdag persconferentie Premier
Factor 4		Openbare orde & Veiligheid Toename aantal thuisfeesten, iets betere naleving op straat
Factor 5		Burgerschap Aanhoudende verminderde naleving COVID-19 maatregelen
Factor 10		Evenementen en meteo Gunstige weer, minder evenementen

Highlights

- Aanscherping van maatregelen door kabinet, met name in privésfeer burgers;
- Feestjes (privé) en situaties op werk blijven grootste besmettingshaarden door onvoldoende naleving;
- Landelijke discussie en publieke onrust over COVID-19 maatregelen op scholen;
- Rellen door met name jongeren in Amsterdam, Amersfoort, Hogeveen en Utrecht;
- Voor- en tegenstanders COVID-19 beleid overheid lijkt in evenwicht.

Vooruitblik

De aangescherpte maatregelen zullen waarschijnlijk zorgen voor een hoger urgentiebesef van burgers om zich te houden aan de regels, waardoor de naleving komende periode zal verbeteren.

De aangekondigde maatregelen van het kabinet zorgen waarschijnlijk voor een verhoogde druk op handhaving. Het is waarschijnlijk dat de naleving van maatregelen komend weekend hetzelfde blijft terwijl het aantal COVID-19 besmettingen stijgt. Dit zorgt voor publieke discussies en protesten. Het voorgenomen protest tegen de COVID-19 'spoedwet' versterkt mogelijk dit sentiment.

Het begin van de scholen zal waarschijnlijk deze en komende twee weken leiden tot een verlaagde druk op recreatiegebieden en binnensteden. Het is mogelijk dat de handhaving in de weekenden onder druk blijft staan door lakse naleving tijdens bijvoorbeeld illegale (huis)feesten. Daarnaast zal de start van scholen waarschijnlijk bijdragen aan de discussie omtrent de (effectiviteit van) maatregelen in het onderwijs.

Voor komende week is het mogelijk dat er opnieuw rellen uitbreken in Nederlandse steden. Oproepen op sociale media zijn een indicator waar en op welk moment dit plaats gaat vinden.

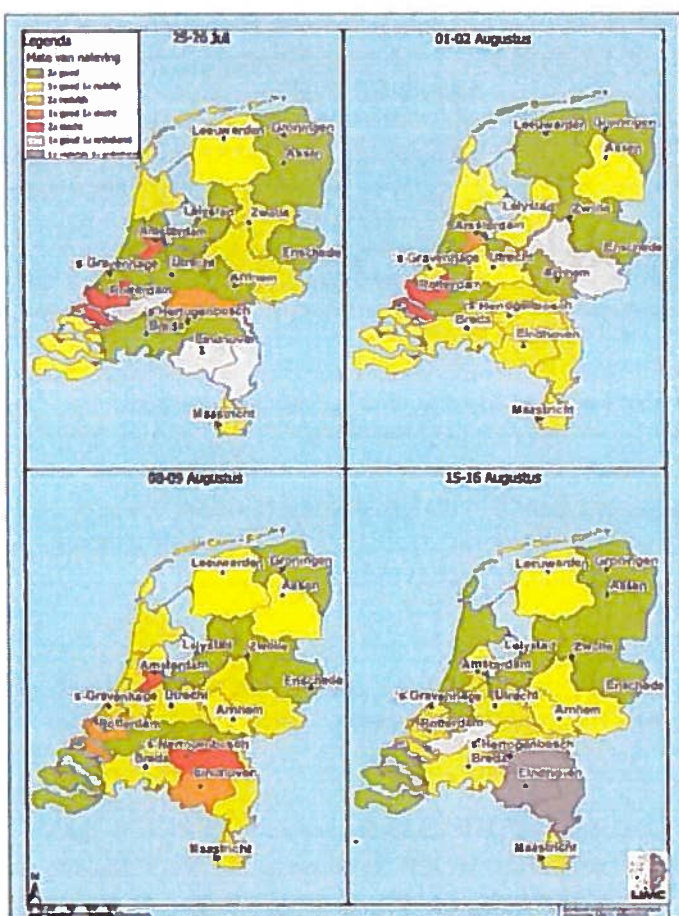
(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid

Toelichting

Naleving

Op de onderstaande kaart wordt weergegeven in hoeverre de landelijke COVID-19 maatregelen in het weekend worden nageleefd per veiligheidsregio (VR). Veiligheidsregio's kunnen daarbij aangeven of de maatregelen goed, redelijk of slecht zijn nageleefd afzonderlijk voor de zaterdag en zondag. Daar waar één dag geen gegevens beschikbaar zijn wordt dit aangegeven met een grijze kleur.

Uit dit vierweeks overzicht van de naleving van de maatregelen in de veiligheidsregio's blijkt dat de negatieve trend van afgelopen week enigszins is gekeerd. Politie en VR's geven aan dat er sprake is van een iets verbeterde naleving. Het is met name positief dat de handhaving in Rotterdam en Amsterdam als redelijk is gewaardeerd met de hoge besmettingscijfers daar in het achterhoofd.

Mogelijke verklaringen hiervoor zijn het toegenomen besef van het besmettingsrisico bij de bevolking, einde van de vakanties, slechter weer en aangescherpte reisadviezen vanuit het buitenland voor deze gebieden.

Wel dient rekening te worden gehouden met een viertal regio's die beperkt/geen informatie hebben aangeleverd, waardoor de volledigheid nog wel ontbreekt.

Rellen in Nederland

De constatering afgelopen week van het aantal rellen in diverse steden (Amsterdam, Amersfoort, Utrecht) lijkt een combinatie van het warme weer en de COVID-19 beperkingen. Door deze beperkingen hebben met name jongeren geen 'uitlaatklep', wat erin resulteert dat ze de confrontatie met ordehandhaving opzoeken.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid

Toelichting

Maatregelen in het onderwijs

Het publieke debat over COVID-19 maatregelen in het onderwijs zorgt voor meer bewustwording bij jongeren. Met de aanvang van het lager- en middelbaar onderwijs in het noorden van Nederland is er een discussie ontstaan over het belang en de effectiviteit van (on)voldoende ventilatie en het gebruik van mondkapjes op scholen. Dergelijke discussies hebben reeds geleid tot het verplichten van het dragen van mondkapjes op enkele scholen in Nederland. Deze maatregelen leiden waarschijnlijk tot meer bewustwording onder jongeren over het overdragen van het virus van 'jongeren' op 'ouderen', maar kan ook zorgen voor een sentimentsverschuiving onder ouders.

Handhaving

De handhaving van maatregelen lijkt zich nu met name toe te spitsen op de privéomgeving van burgers. Het is met name bij familiebijeenkomsten en illegale feesten dat mensen zich in grote getale niet aan de regelgeving houden. Doordat de (lokale) overheid meer gaat handhaven na een overlastmelding, zullen handhavers waarschijnlijk meer aan de deur komen bij mensen en personenconcentraties signaleren en rapporteren.

Huiselijk geweld

Er is opnieuw een toename van huiselijk geweld gemeld door de politie. Dit is waarschijnlijk het gevolg van ingekorte, dan wel uitgestelde of gecancelde vakantie als gevolg van COVID-19. Hieruit vloeien vaak spanningen voort die kunnen zorgen voor 'korte lontjes' in combinatie met andere (economische) spanningen die ook voortkomen uit de COVID-19 crisis.

Infra

Er zijn momenteel geen infrastructurele verstoringen te rapporteren als gevolg van de COVID-19 crisis. Het treinverkeer opereert nog wel onder het normale niveau, behalve rond de badplaatsen. Er is ook nog geen ochtend- en/of avondspits waar te nemen.

Het wegverkeer is vrijwel volledig teruggekeerd naar het niveau van 2019 in deze periode. Ook hier is de spreiding vlakker en is er bovendien meer verkeer buiten de spits.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

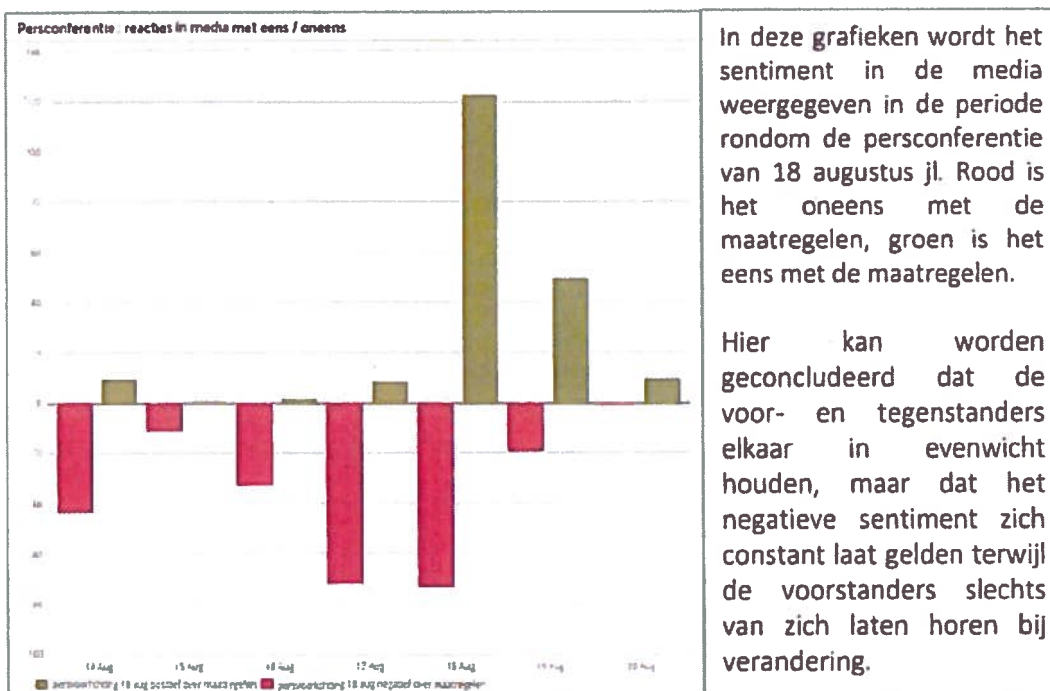
Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid

Toelichting

Sentimentsonderzoek

Uit onderzoek van het LIMC blijkt dat zowel de recente persconferentie van het kabinet (18 augustus jl.) als de start van de uitrol van de COVID-19 app (Coronamelder) kan rekenen op een gelijk aantal voor- en tegenstanders.

Op de persconferentie kondigde het kabinet een aanscherping van de maatregelen aan, waarbij met name de oproep tot het beperken van sociale contacten in de privésfeer (maximaal zes sociale contacten thuis) in het oog sprong. Reacties op sociale media zijn constant negatief over de COVID-19 maatregelen van het kabinet. Desalniettemin laten voorstanders in grotere getale van zich horen na de bekendmaking van de verscherping van maatregelen.

Wordcloud

Uit de wordcloud valt op te maken dat er omtrent de 'Coronamelder-app' zowel positieve (#preventie) als negatieve (#onzinapp) zijn. (Wordcloud 20 augustus jl. – LIMC)

Het sentiment over de COVID-19 app lijkt ook een redelijke gelijke verdeling op te leveren tussen voor- en tegenstanders.

Ook blijft het onderwerp 'privacy' belangrijk voor burgers op sociale media, wat meer als neutraal sentiment kan worden gezien.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid

Toelichting

Meteo

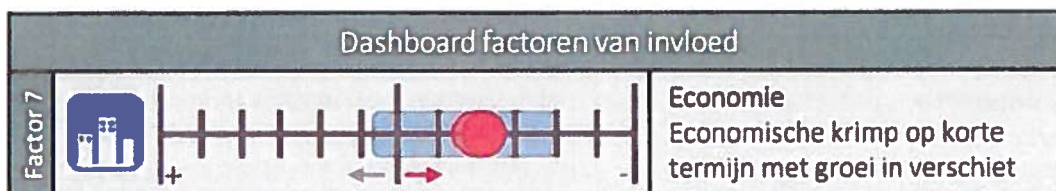
Dit weekend wordt het wisselvallig weer. Het tropische zomerweer van vorige week maakt plaats voor regenbuien en af en toe een droge periode met zon. Met een maxima van 25 graden kan het nog wel warm blijven. Na het weekend zet het wisselvallige weer door.

Meteo	Vrij 21-08	Za 22-08	Zo 23-08
Temperatuur (min/max)	19°/25°	16°/23°	16°/20°
Zonneschijn (%)	30%	20%	40%
Neerslag (mm)	Ochtend Middag Avond 65% / 4,0mm	Ochtend Middag Avond 65% / 2,5mm	Ochtend Middag Avond 75% / 4,5mm
Beschrijving & weercijfer	Wisselvallig met bovengemiddelde maximatemperaturen van 25° 5	Van tijd tot tijd buien, enkele droge momenten. Gemiddelde temperaturen 4	Regelmatige buien en lagere temperaturen 4
Factoren van invloed	Virusverspreiding De verspreiding van het virus wordt naar verwachting gedempt doordat het slechte weer grote concentraties personen zal tegenstaan samen te komen. Burgerschap Het wisselvallige en regenachtige weer zal ervoor zorgen dat recreatiegebieden zoals stranden rustig blijven. Naleving en handhaving zullen hierdoor verbeteren.		

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Economie

Highlights

- Nederlandse Bruto Binnenlands Product (BBP) krimpt in tweede kwartaal met 8,5%;
- Werkeloosheid stijgt van 4,3% naar 4,5% van de beroepsbevolking;
- In week 33 zijn 61 bedrijven failliet verklaard. Dit zijn er 16 meer dan vorige week.

Vooruitblik

Ondanks de krimp van de Nederlandse economie in het tweede kwartaal van 2020 voorspelt het Centraal Planbureau (CPB) een bescheiden groei van 3,2% in 2021. Basisramingen voor de werkeloosheid tonen echter aan dat de werkloosheid de komende periode blijft stijgen. Het is waarschijnlijk dat de impact op de werkgelegenheid als gevolg van COVID-19 door uitgestelde reorganisaties pas na de zomer zichtbaar wordt. Het is tevens mogelijk dat mensen die voor de zomer al hun baan verloren als gevolg van COVID-19 pas na de zomer beginnen met actief solliciteren. Dit heeft gevolgen voor de statistische berekening van het aantal werklozen. Het CBS rekent namelijk een persoon werkloos wanneer iemand geen betaald werk heeft én actief op zoek is naar een baan.

Tevens blijkt uit de basisraming van het CPB dat de staatschuld als percentage van het BBP in 2020 sterk oploopt. Het is waarschijnlijk dat de staatsschuld als percentage van het BBP van 48,7% in 2019 stijgt naar 59,9% in 2020. Desondanks is het onwaarschijnlijk dat deze stijging van de staatsschuld leidt tot een verhoogd risico voor de rijksbegroting. Hiermee blijft de staatschuld onder de door EU geadviseerde/afgesproken 60% van het BBP.

Op dit moment is reeds voor €37 miljard aan extra overheidsuitgaven gereserveerd in 2020. Het begrotingstekort voor 2020 loopt daarmee naar verwachting op naar € 55 miljard.

Het aantal faillissementen is deze week hoger dan de week ervoor. Het is mogelijk dat na het aflopen van de zomervakanties het aantal faillissementen verder oploopt. Het is nog te vroeg om te zeggen of dit het begin is van de voorspelde faillissementsgolf.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Economie

Toelichting

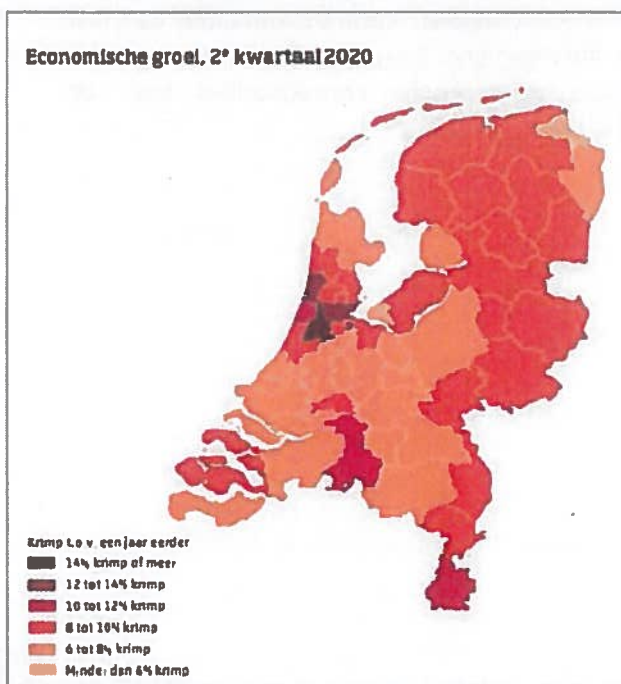
Nederlands BBP krimpt 8,5% in tweede kwartaal

De krimp van de Nederlandse economie is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de daling van consumentenbestedingen. In het tweede kwartaal gaven consumenten 11,8% minder uit dan in dezelfde periode in 2019. Vooral de uitgaven aan horeca, recreatie, vervoer en cultuur namen af.

Daarnaast hebben bedrijven het afgelopen kwartaal minder geïnvesteerd. Investerings- en kapitaaluitgaven liepen dit kwartaal terug met 10,7% vergeleken met een jaar ervoor. Ondernemers waren vooral terughoudend met investeringen in vaste activa. Dat houdt in dat bedrijven minder investeerden in bedrijfs- en kantoorgebouwen en in dienstauto's.

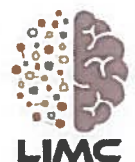
De export en import van goederen en diensten is het afgelopen kwartaal ook terug gelopen. Vooral de handel, diensten en vervoerssector zijn zwaar getroffen door COVID-19. Gezamenlijk daalde de inkomsten van deze sectoren met 16,6%.

De impact van COVID-19 op de transportsector werd deze week wederom benadrukt toen KLM aankondigde dat het tussen de 4.500 en 5.000 banen moet schrappen. De aangekondigde ontslagregeling kost de Nederlands-Franse luchtvaartmaatschappij dit jaar alleen al €188 miljoen. KLM is echter een van de meest zichtbare slachtoffers van de economische krimp. Het CBS rapporteerde op 20 augustus jl. dat de regio Haarlemmermeer en Amsterdam de grootste economische krimp ervaren van Nederland. De economische krimp Haarlemmermeer wordt geschat op 27 tot 29%.

Nu het aantal COVID-19 besmettingen wereldwijd weer toeneemt en landen nieuwe reisbeperkingen opleggen is het leed voor deze regio's nog niet geleden. Haarlemmermeer is bijvoorbeeld sterk afhankelijk van de luchtvaart. Schiphol en haar ketenpartners in het bijzonder vormen een belangrijke bron van werkgelegenheid.

Er zijn een aantal redenen aan te wijzen voor de hevigheid van de economische krimp in de regio Haarlemmermeer. Hierna volgt een korte uiteenzetting van de problematiek voor één van de grootste werkgevers in die regio.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Economie

Toelichting

Nederlands BBP krimpt 8,5% in tweede kwartaal

Schiphol vervult een belangrijke economische functie voor de regio's Haarlemmermeer en Amsterdam. De luchthaven fungeert als hub voor zowel reizigers als goederen die in Nederland aankomen. Daarnaast is er veel werkgelegenheid in de regio Haarlemmermeer en Amsterdam gemoeid met de activiteiten van de luchthaven. De uitbraak van de COVID-19 heeft grote gevolgen gehad voor de luchthaven en de daaraan verbonden ketenpartners.

Er zijn twee redenen die de disproportionele impact van COVID-19 op Schiphol verklaren. In de eerste plaats is Schiphol primair afhankelijk van internationale vluchten. In tegenstelling tot andere grote internationale luchthavens kent Schiphol nauwelijks binnenlandse vluchten. Schiphol wordt daardoor disproportioneel hard getroffen als gevolg van internationale reisrestricties. Standard & Poor's, een krediet rating kantoor, schat dat het passagiersvolume op Schiphol in 2020 met 65% zal dalen. Schiphol en haar ketenpartners zijn voor hun omzet in grote mate afhankelijk van passagiers en gelden die het ontvangt. Het is waarschijnlijk dat door het wegvallen van passagiers en vliegverkeer Schiphol en aanverwante bedrijven geraakt worden in hun omzet. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de werkgelegenheid.

De tweede reden waarom de COVID-19 crisis Schiphol disproportioneel hard raakt is van indirecte aard. Naar aanleiding van de uitbraak van COVID-19 en de keldering van de wereldwijde luchtvaartindustrie heeft Standard & Poor's de kredietwaardigheid van Schiphol naar beneden bijgesteld van 'A+' naar 'A'. Dit heeft gevolgen voor het vermogen van Schiphol om 'goedkoop' geld te lenen om te investeren in het onderhoud, uitbreiding en innovatie van het vliegveld. Voor de komende vier jaar staan investeringen ter waarde van €3 miljard gepland. Een dergelijke herziening heeft op de langere termijn mogelijk grote economische consequenties voor de Nederlandse handelspositie en de regio in het bijzonder.

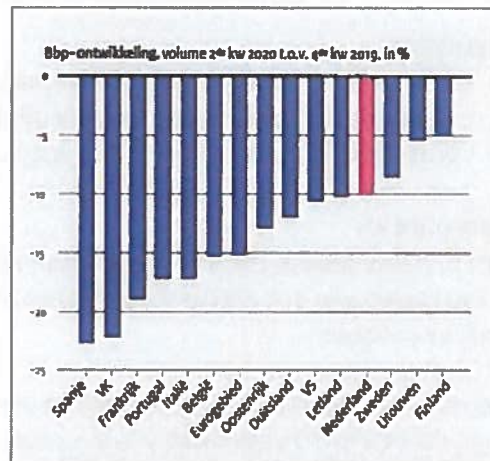
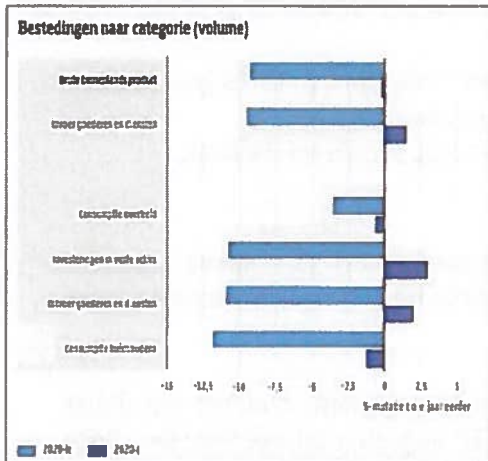
(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Economie

Toelichting

Nederlands BBP krimpt 8,5% in tweede kwartaal

Elders in de Europese Unie is het economische leed niet minder groot. Op Zweden, Litouwen en Finland na daalde het BBP in andere landen sterker dan in Nederland. Deze daling van het Europese BBP heeft waarschijnlijk een dempend effect op het Nederlandse economische herstel. Zo zal naar verwachting het volume van de industriële productie in de Eurozone langzamer herstellen indien het aantal COVID-19 besmettingen blijft toenemen. Daarnaast werpen nieuwe vervoersbeperkingen barrières op voor het herstel van de handel- en transport sector.

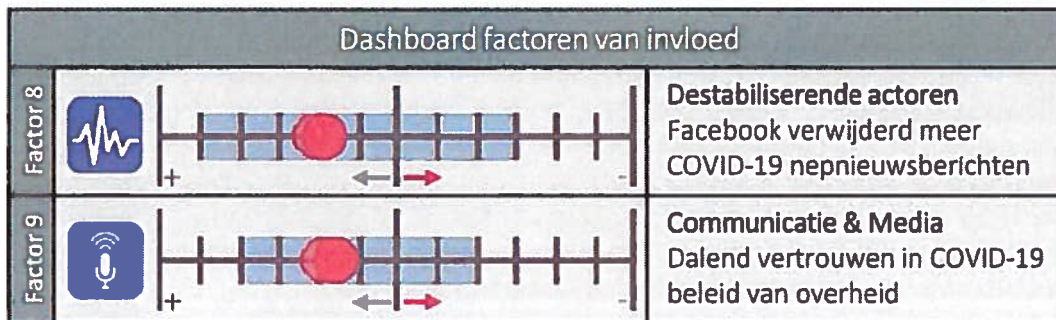
Faillissementen week 33

Deze week werden 16 bedrijven meer failliet verklaard dan in week 32 (45). Dit jaar gingen er tot dusver 97 bedrijven minder failliet dan in dezelfde periode van het jaar ervoor. In de eerste 33 weken van 2020 staat het totaal aantal faillissementen op 2.287.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media

Highlights

- Facebook heeft in het tweede kwartaal meer dan 7 miljoen COVID-19 gerelateerde nepnieuwsberichten van het sociale medium verwijderd;
- Vertrouwen in overheid omtrent aanpak COVID-19 op sociale media daalt.

Vooruitblik

Het is waarschijnlijk dat de invloed van nepnieuws over COVID-19, ondanks actievere maatregelen van sociale media platforms, het sentiment van sociale mediagebruikers blijft beïnvloeden.

Het is waarschijnlijk dat het negatieve sociale media sentiment omtrent het debat over de COVID-19 speedwet van a.s. donderdag 20 augustus zal overheersen. Deze verwachting ligt in lijn met eerdere assessments waaruit blijkt dat gebruikers op sociale media overwegend negatief staan tegenover aanvullende maatregelen of deze in haar geheel ter discussie stellen. Het is mogelijk dat de bezorgdheid van ouders met schoolgaande kinderen in combinatie met de aanhoudende verspreiding van COVID-19 het dalende vertrouwen in de overheid versterkt.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media

Toelichting

Blijvende invloed van nepnieuws op sentiment in sociale media

Facebook zegt actief op te treden tegen COVID-19 gerelateerd nepnieuws. Het sociale mediaplatform verwijderde o.a. berichten waarin nepmedicijnen en verkeerde preventieve maatregelen werden verkondigd. Hoewel het detecteren en verwijderen van nepnieuws een uitgemaakte zaak lijkt, blijkt de uitvoering in de praktijk moeilijk. Dit heeft een aantal redenen.

Ten eerste bestaat er geen eenheid van opvatting onder medici, virologen, beleidsmakers en overige experts omtrent effectieve COVID-19 maatregelen. De mondkapjesdiscussie in Nederland is hier een voorbeeld van. Deze meningsverschillen in het Nederlandse publieke debat omtrent COVID-19 maatregelen maken het moeilijk voor sociale media platforms om een onderscheid te maken tussen echt en nepnieuws.

Een tweede uitdaging voor sociale media platforms is dat kennis en inzichten omtrent onderzoek naar COVID-19 in voortdurende ontwikkeling zijn. Daarmee rijst de vraag of het van een sociaal media platform verwacht kan worden dat het wetenschappelijke ontwikkelingen omtrent COVID-19 op waarde kan schatten.

Ten derde bestaat er geen algemeen geaccepteerd toetsingskader voor sociale media platforms waaraan COVID-19 nieuws getoetst kan worden. Dit leidt tot uiteenlopende assessments over wat wel en wat niet nepnieuws is. Dit bemoeilijkt de effectieve bestrijding van nepnieuws. Het is daarom waarschijnlijk dat, ondanks het verwijderen van nepnieuws, het sociale media sentiment omtrent COVID-19 ook de komende maanden door nepnieuws beïnvloedt zal worden.

Sociale media sentiment duidt op afname vertrouwen in overheidsmaatregelen

In week 33 was het sentiment omtrent het RIVM en het vertrouwen in de overheid om de verspreiding van COVID-19 tegen te gaan sterk negatiever dan voorgaande week. Het is waarschijnlijk dat de berichtgeving over de verspreiding van het virus dit sentiment voedt. Daarnaast is het mogelijk dat de ongerustheid toeneemt nu de schoolvakanties aflopen en mensen bezorgd zijn over het welzijn van schoolgaande kinderen. Het feit dat er nog onduidelijkheid bestaat over de kans op verspreiding middels luchtcirculatiesystemen draagt hier mogelijk aan bij.

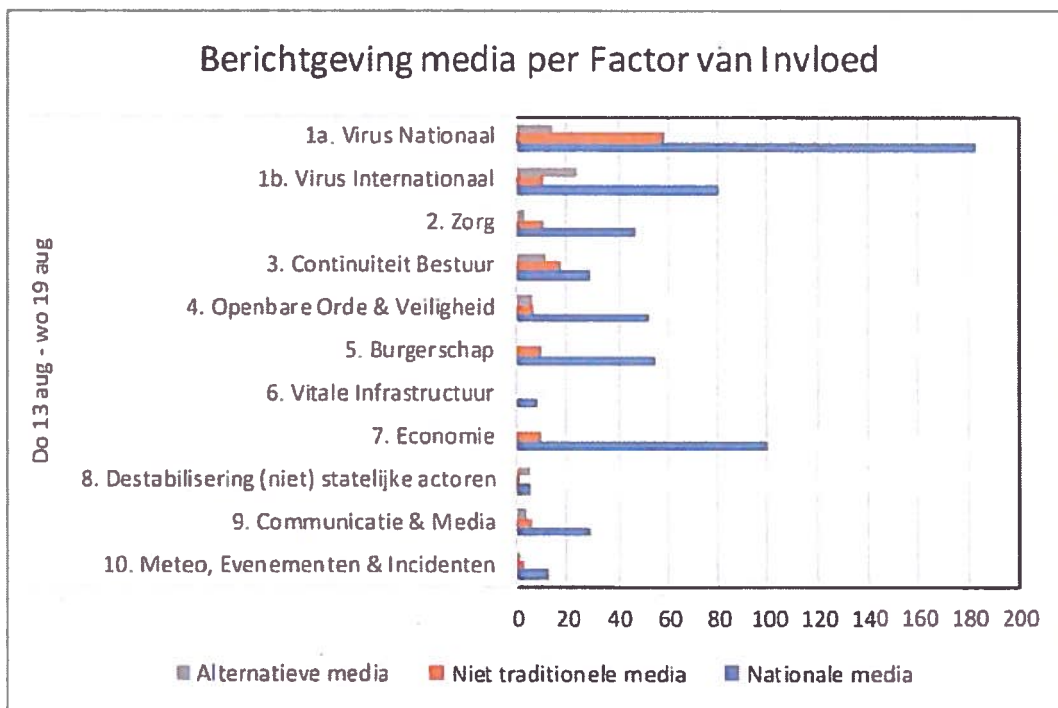
(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media

Toelichting

Berichtgeving media per factor van invloed

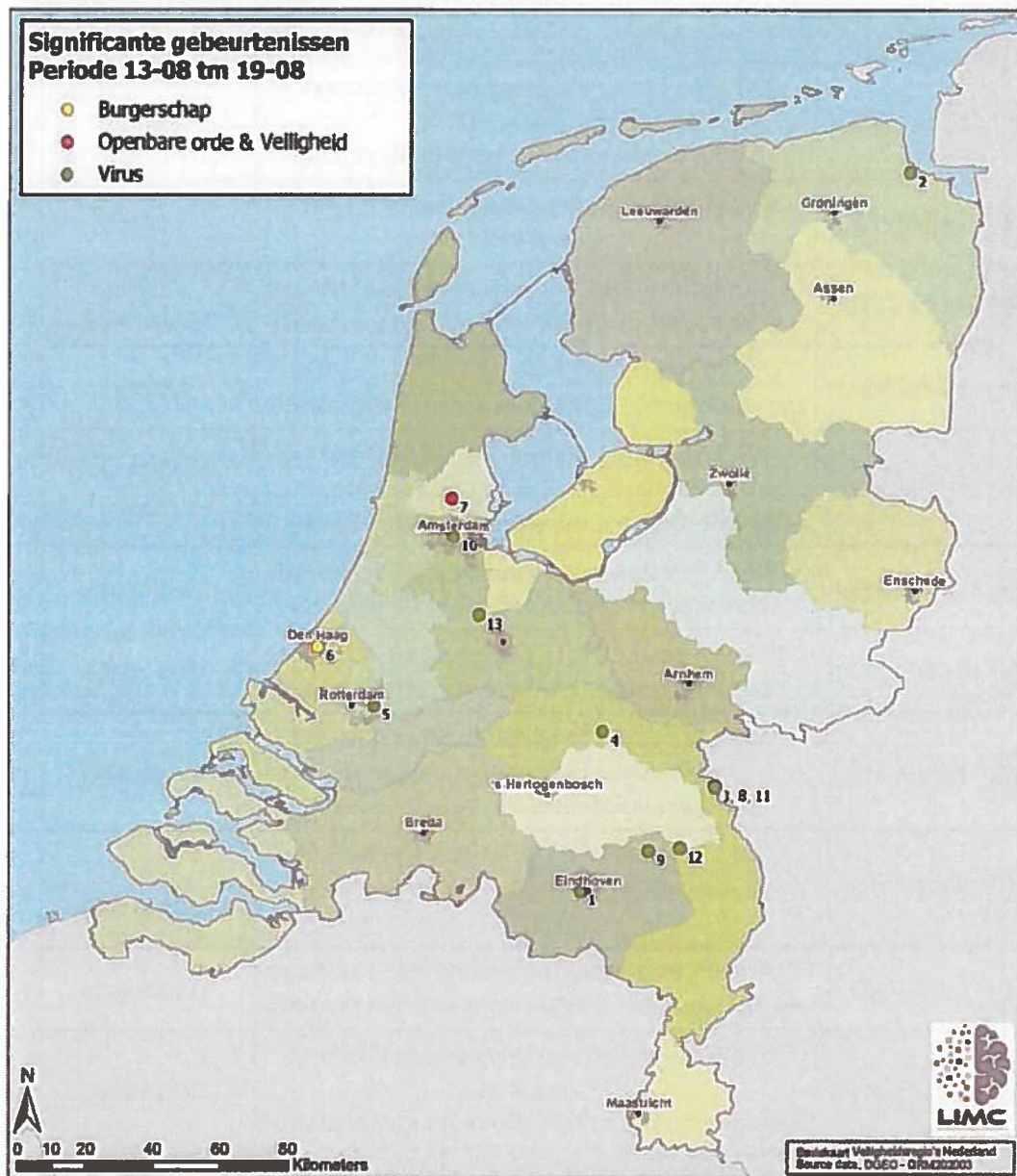
In de onderstaande grafiek staat het weekoverzicht van de mediaberichtgeving per factor van invloed. Wat opvalt is dat het aantal berichten in de nationale media en economie de boventoon voeren. Dit komt waarschijnlijk door de gehouden persconferentie door [REDACTED] omtrent nieuwe COVID-19 richtlijnen en maatregelen. Daarnaast valt op dat de meeste alternatieve media aandacht uitgaat naar internationale virusontwikkelingen. Dit heeft mogelijk te maken met berichtgeving over een Russisch vaccin.

(6) Significante Gebeurtenissen

Europees Nederland

*De bovenstaande kaart is bijgewerkt t/m 19 augustus 2020

Virus

Het is waarschijnlijk dat de toename van afgelopen week van het aantal besmettingen bij nertsenfokbedrijven zal leiden tot verscherpte maatregelen. Het is mogelijk dat komende weken alle nertsen geruimd worden.

Burgerschap

Het is waarschijnlijk dat de komende week de naleving van COVID-19 maatregelen verbeterd door de aanscherping van maatregelen. Tevens wordt verwacht dat het aantal feesten af zal nemen, mede door de slechte weersvoorspelling.

(6) Significante Gebeurtenissen

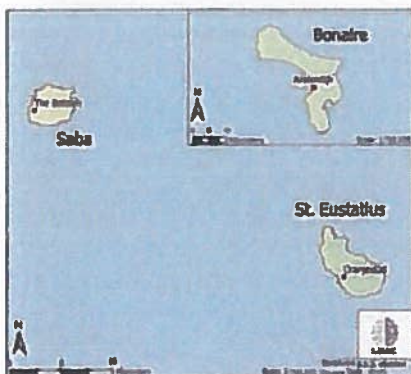
Europees Nederland

Datum	Thema: Virus	Locatie
1 13-08-2020	COVID-19 besmetting bij 4 Marechaussees Eindhoven Airport (25 Marechaussees preventief in quarantaine)	Eindhoven
2 13-08-2020	COVID-19 besmetting vastgesteld bij 12 AZC bewoners	Delfzijl
3 14-08-2020	COVID-19 besmetting vastgesteld bij Limburgs nertsenbedrijf, 1800 dieren worden geruimd	Ven-Zelderheide
4 15-08-2020	COVID-19 besmetting vastgesteld bij Gelders nertsenbedrijf, 12000 dieren worden geruimd	Altforst
5 15-08-2020	COVID-19 uitbraak voor tweede keer in verpleeghuis De Zellingen-Rijckehove (10 cliënten en 3 medewerkers positief getest)	Capelle a/d IJssel
8 16-08-2020	COVID-19 besmetting vastgesteld bij Limburgs nertsenbedrijf, 8000 dieren worden geruimd	Ottersum
9 16-08-2020	COVID-19 besmetting vastgesteld bij Brabants nertsenbedrijf, 700 dieren worden geruimd	De Mortel
10 18-08-2020	COVID-19 besmetting onder 10 van de 1400 medewerkers warenhuis Bijenkorf (Bijenkorf sluit preventief voor 2 weken)	Amsterdam
11 18-08-2020	COVID-19 besmetting wederom vastgesteld bij Limburgs nertsenbedrijf, 6000 dieren worden geruimd	Ven-Zelderheide
12 18-08-2020	COVID-19 besmetting vastgesteld bij 2 Limburgs nertsenbedrijven, 14000 dieren worden geruimd	Vreedepeel
13 19-08-2020	COVID-19 besmetting op Nyenrode Business Universiteit (9 studenten besmet, 1 student in quarantaine)	Breukelen
Datum	Thema: Burgerschap	Locatie
6 15-08-2020	Demonstratie door verschillende groepen tegen coronaspoedwet op Malieveld (2500 mensen zijn hier op afgekomen)	Den Haag
Datum	Thema: Openbare orde & Veiligheid	Locatie
7 15-08-2020	Illegaal feest met ± 50 bezoekers en groot kampvuur op pallets in tuin (Politie en brandweer heeft deze beëindigd)	Oostzaan

(6) Significante Gebeurtenissen

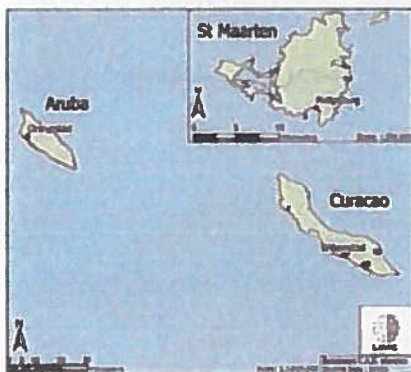
Caribisch Nederland

Locatie	Ontwikkelingen week
Bonaire	COVID-19 situatie is beheersbaar
Saba	Momenteel 1 actieve COVID-19 besmetting, situatie beheersbaar
St.-Eustatius	COVID-19 situatie is beheersbaar

Inreisbeperkingen op Saba blijven van kracht. Alleen ingezetenen van Saba mogen vanuit Nederland, Frankrijk, Sint-Maarten of Aruba naar het eiland afreizen.

Aruba, Curaçao en Sint-Maarten

Locatie	Ontwikkelingen week
Aruba	Aantal COVID-19 besmettingen sterk gestegen
Curaçao	COVID-19 situatie beheersbaar, armoede stijgt
Sint-Maarten	Aantal COVID-19 besmettingen nagenoeg verdubbeld

Het is waarschijnlijk dat op Aruba het aantal nieuwe COVID-19 besmettingen de komende week verder toeneemt. Deze week werden 898 mensen positief getest. Dat zijn er 298 meer dan vorige week. Momenteel zijn er 11 ziekenhuisopnames waarvan 2 op de IC. De zorgsituatie is zorgelijk maar beheersbaar. Mogelijk dat COVID-19 patiënten naar andere eilanden overgebracht moeten worden en een beroep wordt gedaan op Defensie om (medisch) te ondersteunen.

Op Sint-Maarten is het aantal nieuwe besmettingen nagenoeg verdubbeld van 100 naar 193 COVID-19 besmettingen. De druk op de (IC) zorgsector is zorgelijk en de testcapaciteit is onvoldoende. Op Saint Martin staat nu een mobiel testlab waar gratis COVID-19 tests worden uitgevoerd. Het is waarschijnlijk dat het aantal nieuwe besmettingen op Sint-Maarten de komende week toeneemt

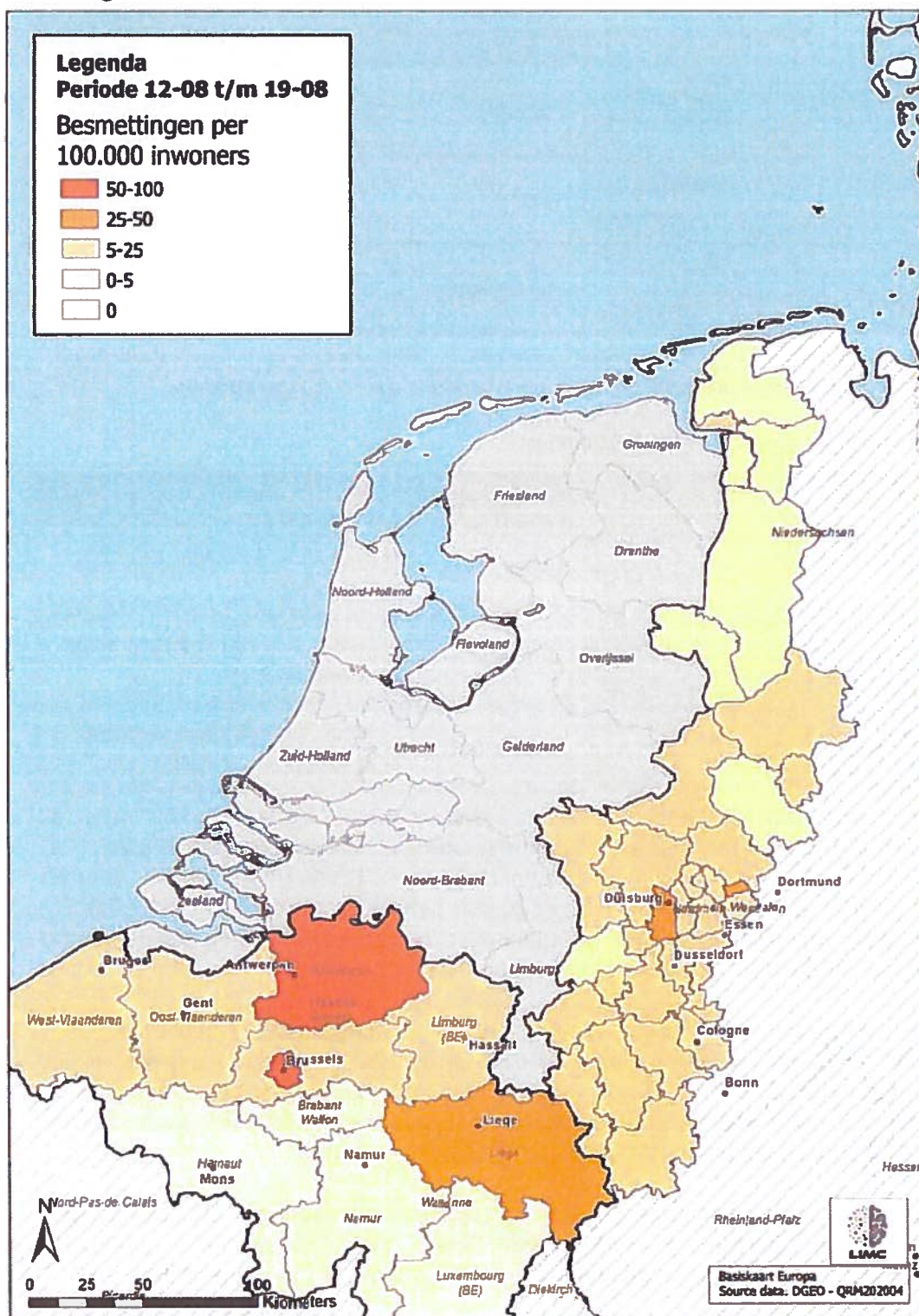
De impact van COVID-19 op de zorg op Curaçao is beheersbaar. De economische impact van COVID-19 is echter groot. Steeds meer mensen vallen onder de armoedegrens. Dit heeft al geleid tot onrust en een toename van criminaliteit.

Tot slot blijft de voorspelling staan dat er een bovengemiddelde kans is op orkanen en tropische stormen. Mogelijk dat de impact van tropische stormen/orkanen leidt tot Defensie steunverlening aan de Bovenwindse en/of Benedenwindse eilanden.

(6) Significante Gebeurtenissen

Grensgebieden

*De bovenstaande kaart is bijgewerkt t/m 19 augustus 2020

**De bovenstaande kaarten weergeven het aantal nieuwe besmettingen per 100.000 inwoners

(6) Significante Gebeurtenissen

Grensgebieden

Toelichting

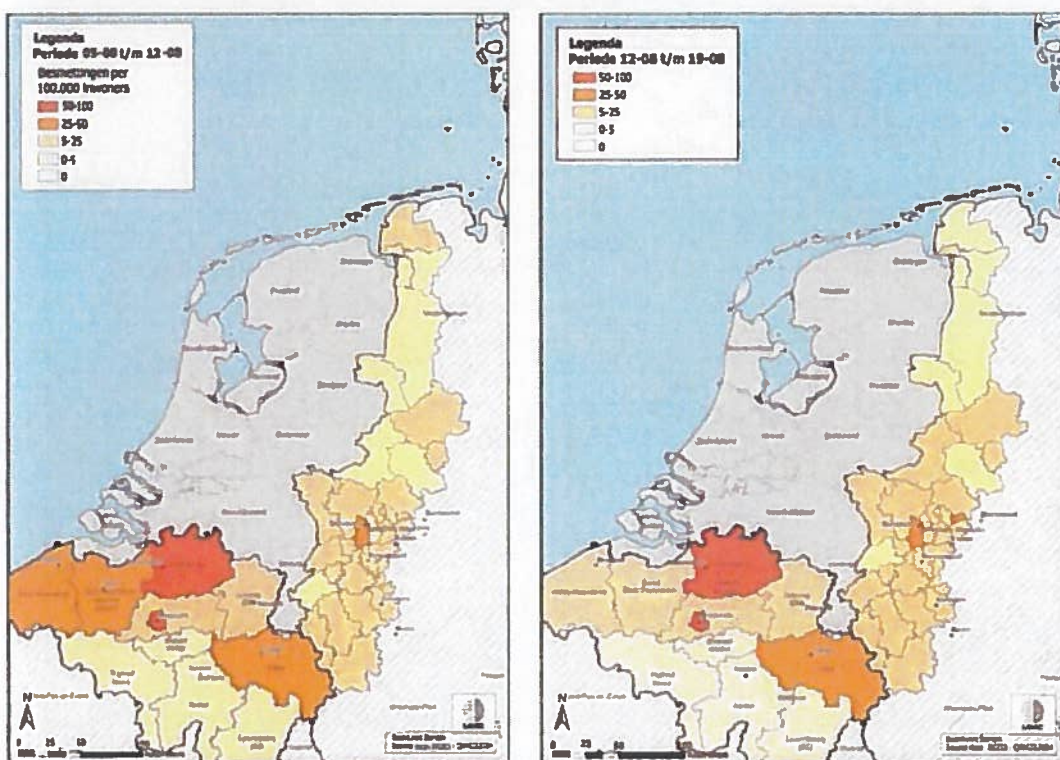
België

Het is mogelijk dat het dalende aantal nieuwe COVID-19 besmettingen in de Belgische grensprovincies met Nederland en een lichte daling van het grensverkeer een positief effect heeft op het indammen van het virus. Daarnaast is het mogelijk dat het uitblijven van spitspieken in het openbaar vervoer tussen Nederland en België helpt bij het tegengaan van verdere besmetting.

Op Brussel na, is het aantal nieuwe COVID-19 besmettingen per provincie licht gedaald. België registreerde tussen 9 en 15 augustus gemiddeld 528 nieuwe COVID-19 besmettingen. Dat is een daling van 15% vergeleken met de week ervoor. Het blijft echter mogelijk dat terugkerende vakantiegangers uit België het virus meedragen naar Nederland.

Duitsland

Het aantal nieuwe COVID-19 besmettingen is deze week wederom gestegen. Het is mogelijk dat Duitse vakantiegangers die reizen richting Nederland het virus meenemen. De kans op verspreiding is nu groter omdat het aantal besmettingen in Duitsland afgelopen week wederom dagelijks is toegenomen.

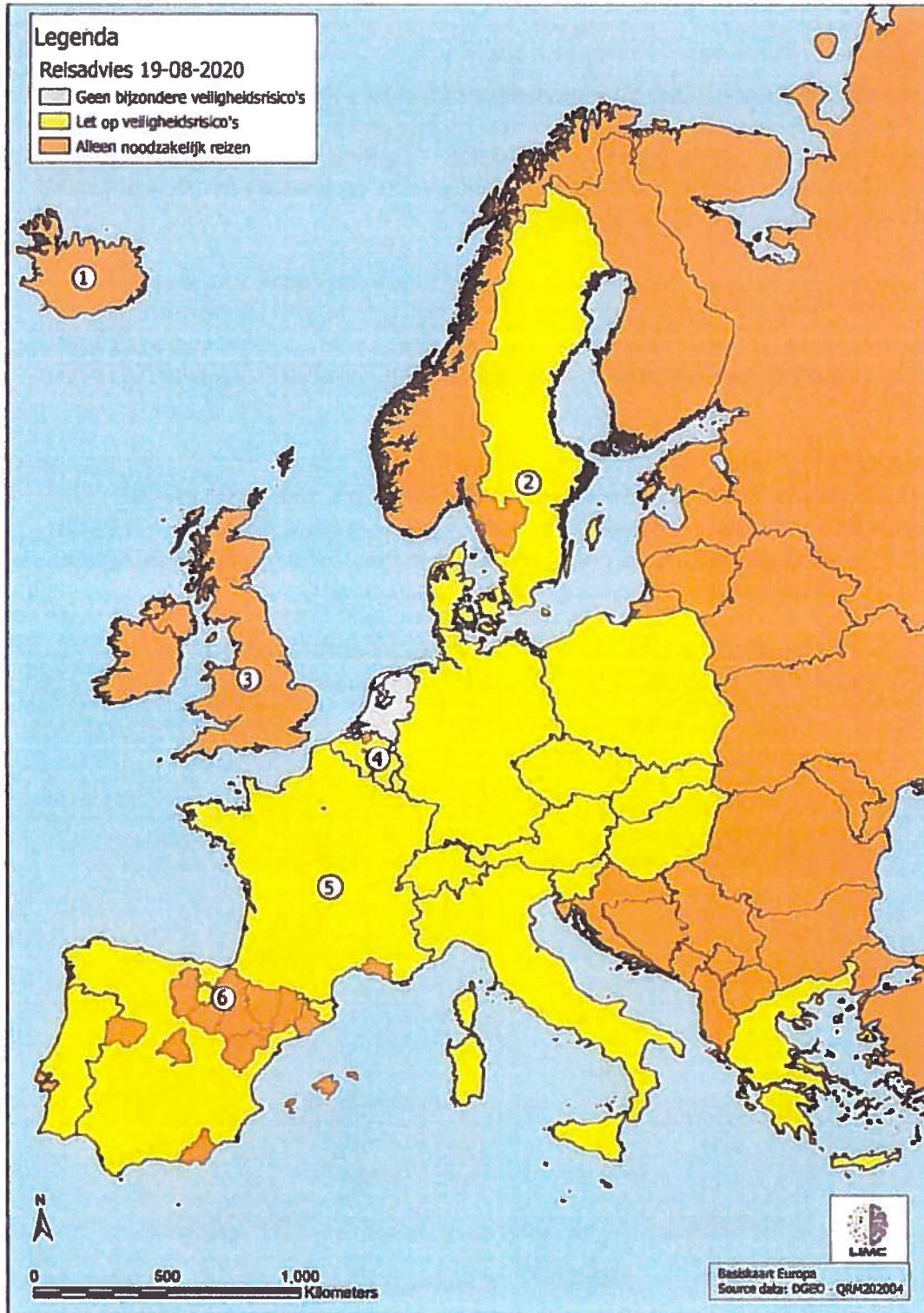
*De bovenstaande kaart is bijgewerkt t/m 19 augustus 2020

**De bovenstaande kaarten weergeven het aantal nieuwe besmettingen per 100.000 inwoners

(6) Significante Gebeurtenissen

Europa

*De bovenstaande kaart is bijgewerkt t/m 19 augustus 2020

(6) Significante Gebeurtenissen

Europa

	Datum	Significante gebeurtenissen	Locatie
1	19-08-2020	<i>Virus</i> Code oranje: vanwege beperkingen die zijn opgelegd aan Nederlandse reizigers naar het eiland.	IJsland
2	19-08-2020	<i>Virus</i> Code geel: Zweden veranderd van oranje naar geel, behalve in regio Göteborg	Zweden
3	17-08-2020	<i>Virus</i> Code oranje: Reisbeperking voor reizigers uit Nederland. Alleen noodzakelijk reizen.	Groot-Brittannië
4	18-08-2020	<i>Virus</i> Code oranje: Reizigers uit Nederland moeten verplicht 10 dagen in quarantaine na aankomst.	Brussel, België
5	18-08-2020	<i>Virus</i> Code oranje in Bouches-du-Rhône: Reizigers uit Nederland moeten verplicht 14 dagen in quarantaine na aankomst.	Bouches-du-Rhône, Frankrijk
6	18-08-2020	<i>Virus</i> Code oranje: Reizigers uit Nederland moeten verplicht 10 dagen in quarantaine na aankomst.	Spanje

(6) Significante Gebeurtenissen

Europa

Algemeen assessment

Door vrijwel heel Europa nemen het aantal besmettingen toe. Met name de (groot)stedelijke regio's zien een opleving van het virus. Veel reisadviezen zijn verder aangescherpt.

Zweden

Reisadvies Zweden aangepast van oranje naar geel, behalve in regio Göteborg.

IJsland

Omdat IJsland vanaf 18 augustus jl. een quarantaineplicht heeft ingesteld (of 2 negatieve COVID-19 tests) voor inkomende reizigers uit Nederland. Vanwege deze vereisten is het reisadvies van geel naar oranje aangepast.

Groot-Brittannië

Groot-Brittannië is naar aanleiding van een stijging van het aantal besmettingen toegevoegd aan de landen waarvoor een 'oranje' reisadvies geldt. Reizigers uit Groot-Brittannië moeten in Nederland in een 10-daagse quarantaine.

Brussel

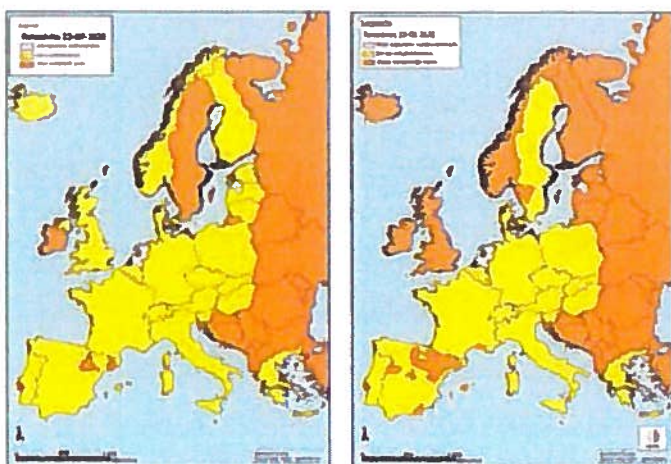
Het Brussels Hoofdstedelijk gewest is door Nederland op gebieden met een oranje reisadvies gezet vanwege de sterke stijging van het aantal COVID-19 besmettingen.

Frankrijk

De regio Bouches-du-Rhône is op oranje gezet vanwege het aantal stijgende COVID-19 gevallen, met name in de steden Nice en Marseille.

Spanje

De regio's Madrid, Navarra, de Balearen (eilandengroep in Middellandse Zee ten westen van Spanje) zijn op oranje gezet vanwege een stijging van het aantal COVID-19 besmettingen. De provincies Burgos en Salamanca zijn ook naar oranje gegaan.

Toelichting kaarten

Hiernaast is te zien welke verandering zich in de afgelopen vier weken heeft voorgedaan in de Nederlandse reisadviezen v.w.b. Europa. Het aantal oranje gebieden is aanzienlijk uitgebreid.

(6) Significante Gebeurtenissen

Europa

Toelichting

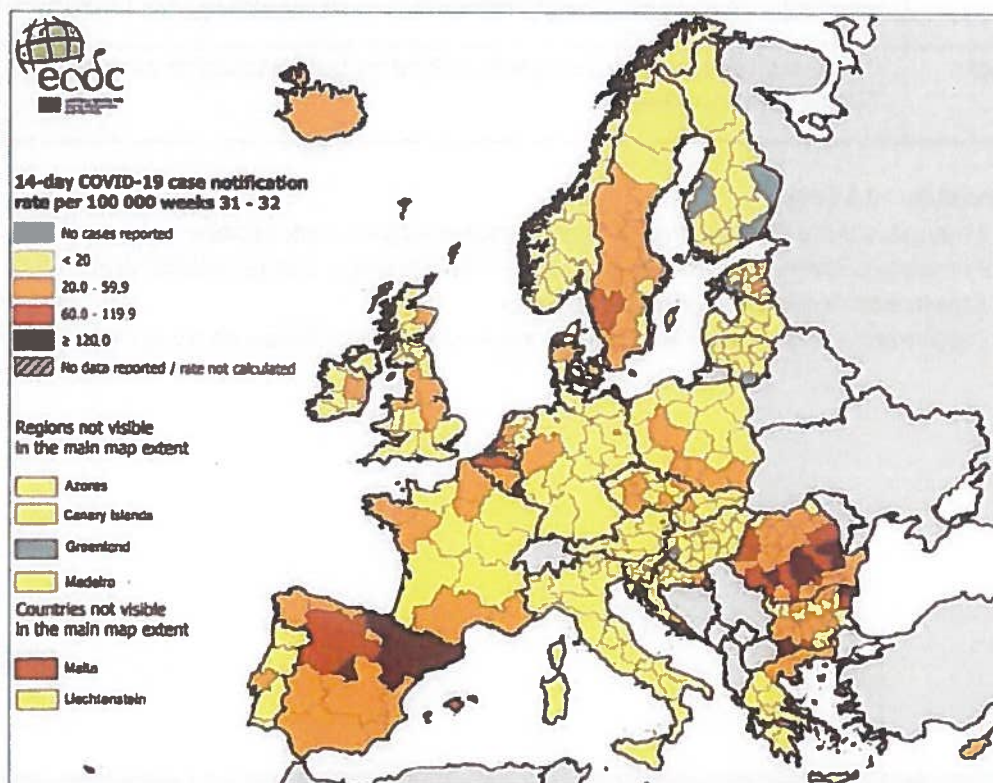
Nederland wordt door steeds meer landen als een risicogebied gezien door het oplopende aantal besmettingen. Dit leidt ertoe dat (Europese) landen reisbeperkingen instellen voor Nederland.

Europese data op regionaal niveau laat zien dat het Nederlandse reisadvies beleid in grote lijnen wordt bepaald door een groei van het aantal besmettingen in de regio's. De stijging van het aantal besmettingen van de afgelopen twee weken in Zuidoost- en Noordwest-Frankrijk, Noordwest- en Zuid-Spanje en West-Duitsland zal mogelijk leiden tot een verscherping van de reisadviezen van die regio's.

Vooruitblik

Het is waarschijnlijk dat, met het toenemende aantal besmettingen in Nederland, meer landen reisbeperkingen zullen instellen voor (delen van) Nederland. Met name de Randstedelijke regio zal hier mee te maken krijgen vanwege de hoge besmettingscijfers in Amsterdam en Rotterdam.

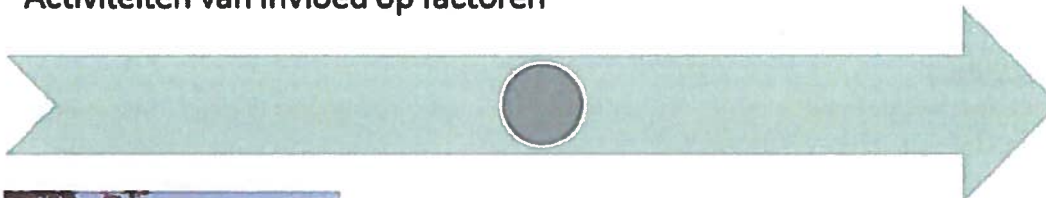
Het is tevens waarschijnlijk dat Nederland ervoor kiest om meer regio's in Europa een 'oranje' reisadvies zal geven. Hieronder vallen enkele populaire vakantiebestemmingen in Spanje en Frankrijk. Dit betekent dat Nederlanders die daar op vakantie zijn in quarantaine moeten gaan voordat zij bijvoorbeeld kunnen terugkeren naar hun werkplek.

(7) Tijdlijn Komende Week

Activiteiten van invloed op factoren

'Spoedwet' COVID-19	
Wie	Tweede Kamer (TK)
Wat	Behandeling 'spoedwet' COVID-19 (Tijdelijke wet maatregelen COVID-19)
Wanneer	20-08-2020
Waar	Den Haag
Implicatie	De invoering van de spoedwet COVID-19 heeft in de voorbereidingsdebatten in de TK veel stof doen opwaaien, met name over de controle 'achter de voordeur' ("huisrecht"). Het is waarschijnlijk dat de behandeling van het wetsvoorstel kan rekenen op aandacht van protestgroepen als Viruswaarheid en tevens leidt tot hernieuwde aandacht voor de rol van de landelijke, regionale en lokale overheid.
Factor	Deze activiteit heeft waarschijnlijk invloed op burgerschap en mogelijk op Continuïteit van bestuur.

Vooruitblik >1 Week

- 28 augustus: Stop Kabinet Rutte STOP! ; aangekondigde demonstratie
- 29 augustus: Samen Terug Naar Normaal Event & Horeca; aangekondigd event
- 1 september: overheid lanceert corona-app
- 1 september: versoepeling maatregelen; openen van discotheken en nachtclubs

(8) Handelingsperspectief Defensie

Categorie	Steunaanvraag Defensie i.r.t. COVID-19	Waarschijnlijkheid
Gezondheidszorg	Zorginstellingen	Laag
	Mortuaria	Laag
	Geneesmiddelen	Laag
	PBM beveiliging/distributie	Laag
	Expertise/advies	Midden
Openbare Orde & Veiligheid	(Grens)controle	Laag
	Bewaken/Beveiligen	Laag
	Handhaving	Laag
	Situational Awareness	Laag
Vitale Processen	Verschaffing primaire levensbehoeften	Laag
	Distributie primaire levensbehoeften	Laag
	Bewaken/beveiligen vitale objecten	Laag
	ICT hulpverlening	Laag
Sociaal- maatschappelijk	Logistieke ondersteuning	Laag
	Huisvesting faciliteren	Laag

Steunaanvraag civiele autoriteiten bij het Ministerie van Defensie

Indien het aantal besmettingen weer toeneemt, zal dit ook de vraag naar zorgcapaciteit doen toenemen. In dat geval zal Defensie mogelijk een nieuwe steunverlening ontvangen voor het leveren van artsen, verpleegkundigen en ander ondersteunend/adviserend personeel.

Het LIMC en TOC leveren al enkele maanden analyses en handelingsperspectief betreffende de verschillende scenario's rondom COVID-19 en daaruit voortkomende spanningen binnen de samenleving.

Het is waarschijnlijk dat er nieuwe steunaanvragen volgen n.a.v. ter ondersteuning van de GGD'en. Het zal dan gaan over de ondersteuning bij teststraten, ondersteuning in de vorm van planners en algehele steun bij de coördinatie van het landelijke coronateam van de GGD GHOR.

(9) Bijlage I: Scenario's Factoren van Invloed

Factor		Toelichting
	1. Virus	Verspreiding en beheersing van het virus. Daarbij wordt o.a. gekeken naar het reproductiegetal en ontwikkelingen op het gebied van vaccinaties.
	2. Zorg	Effecten van COVID-19 op de Nederlandse zorgsector.
	3. Continuïteit van bestuur	Continuïteit van en vertrouwen in het bestuur en overheid.
	4. Openbare orde & Veiligheid	Continuïteit hulpdiensten en waarborging objectieve veiligheid.
	5. Burgerschap	Psychosociale en gedragsaspecten van bevolking: bijv. Cohesie, veerkracht, naleving van overheidsmaatregelen.
	6. Vitale infrastructuur	Continuïteit van de vitale infrastructuur.
	7. Economie	Effecten van COVID-19 op de Nederlandse economie en impact op het bedrijfsleven en de bevolking.
	8. Destabilisering (niet) statelijke actoren	Ongewenste beïnvloeding vanuit niet legitieme actoren.
	9. Communicatie, media & sociale-media	Versterking van andere effecten door 'de wet van Pleuris'.
	10. Meteo, evenementen en incidenten	Mogelijke invloeden van weer, evenementen en incidenten op de verspreiding van COVID-19.

(9) Bijlage II: Scenario's

Scenario

Het landelijke operationeel team Corona (LOT-C) heeft onderstaande scenario's initieel rond 26 maart opgeleverd, en heeft medio mei 2020 een update van de scenario's uitgevoerd.

3.1 Beperkte sociaaleconomische impact + Zorgsysteem toereikend

In dit scenario blijft de verspreiding van het virus onder controle. De set van bestaande en nieuwe maatregelen blijkt effectief en de nadelige gevolgen van de maatregelen (relatief) beperkt. Een mogelijke tweede golf zorgt niet voor een problematische belasting van de zorg. De zorgsector kan zich herstellen en reguliere zorg kan worden hervat. Innovatieve oplossingen die het besmettingsrisico reduceren dragen bij aan het draaiend houden van de samenleving, zowel economisch als sociaal. Er is wel sprake van economische krimp en stijgende werkloosheid, maar ook perspectief op gedeeltelijk herstel in 2021. De veerkracht onder de bevolking blijft sterk, ook op de momenten dat maatregelen weer aangescherpt moeten worden. Gezamenlijk helpen we elkaar en in het bijzonder de kwetsbare mensen onder ons door deze moeilijke tijd. Hierbij zijn we in staat om meer in contact te staan met mensen die dat het meest nodig hebben, zoals ouderen en mensen met een beperking.

3.2 Beperkte sociaaleconomische impact + Zorgsysteem overbelast

Ondanks de maatregelen blijkt het niet mogelijk om de verspreiding van het virus voldoende af te remmen om overbelasting van het zorgsysteem te voorkomen. De oorzaak hiervan kan uit twee componenten bestaan. Ten eerste, ineffectieve maatregelen of maatregelen die meer ruimte toestaan. Ten tweede, kan het zorgsysteem, dat reeds onder druk staat, een tweede golf niet verwerken. De PBM en andere middelen raken wederom schaars. Personeel raakt overbelast en valt uit. Hierdoor neemt de capaciteit af en treedt er een zelfversterkend effect op. Deze neerwaartse spiraal valt moeilijk te stoppen en de situatie in de zorg verergerd dramatisch. Er moeten op dat moment moeilijke ethische keuzes gemaakt worden. Er moeten keuzes gemaakt worden tussen een accumulerende niet-COVID-zorgvraag en COVID zorg. Electieve zorg vindt beperkt plaats. De economische impact is aanzienlijk maar de sociale impact blijft beperkt door saamenhorigheid en een gemeenschappelijk doel. De overheid en maatschappelijke partners werken effectief samen. De grotere last voor zowel het zorgsysteem als economisch systeem wordt gezamenlijk gedragen. We zijn in staat om groepen die behoefte hebben aan bewegingsruimte en interactie dit ook te bieden. Mensen helpen elkaar op creatieve manieren en de maatschappij vecht zich samen door deze moeilijke tijd.

(9) Bijlage II: Scenario's

Scenario

3.3 Sterke sociaaleconomische impact + Zorgsysteem toereikend

De zorgsector raakt niet nogmaals zwaarbelast en kan zich gaan herstellen. Reguliere zorg wordt hervat. Hier staan echter zware sociaaleconomische kosten tegenover. De impact van de maatregelen uit het tweede kwartaal werken sterk door mogelijk in combinatie met de effecten van wederom zware en/of langdurige maatregelen om een tweede golf te controleren. Deze maatregelen zijn echter wel effectief in het controleren van het virus. Wegens de onvrede die ontstaat door de sociale en economische impact van de pandemie is naleving niet voor iedereen vanzelfsprekend meer en moet er intensiever worden gehandhaafd. Kwetsbare mensen komen steeds meer onder druk te staan, de werkloosheid stijgt snel. De menselijkheid van de maatregelen staat ter discussie doordat eenzaamheid en sociaal isolement toenemen. Er is sprake van een groeiende protestbeweging tegen de overheid. Het vertrouwen in de overheid neemt onder een deel van de bevolking af door economische onzekerheid en de psychosociale last van de situatie. Bestuurders staan onder druk en de relatie met maatschappelijke partners, zoals werkgevers, verslechterd.

3.4 Sterke sociaaleconomische impact + Zorgsysteem overbelast

De inspanning om het virus te controleren blijkt niet voldoende om overbelasting van het zorgsysteem te voorkomen. Enerzijds kan dit een gevolg zijn van ineffectieve beleid, anderzijds kan ook blijken dat een significant deel van de bevolking niet langer bereid of in staat is om de maatregelen na te leven. Dit levert een dubbel probleem op: de sociaaleconomische impact van de maatregelen en verspreiding van het virus zijn groot. Tegelijkertijd lijkt dit offer niet voldoende te zijn om volle IC's te voorkomen, mede omdat het zorgsysteem onvoldoende hersteld was van de eerste golf. Dit leidt tot een verlies van vertrouwen in de overheid, instituties en de maatregelen. Een groter gedeelte van de samenleving twijfelt openlijk aan het nut van de maatregelen. Er is sprake van polarisatie tussen groepen die het beleid steunen en groepen die zich verzetten tegen de maatregelen. Dit dwingt de overheid om harder te handhaven met incidenteel verstoring van de openbare orde in de grote steden. De continuïteit van de vitale processen staan onder druk. Er is sprake van ziekte uitval, tekorten aan PBM's en beperkte instroom van personeel door verstoorde opleidingstrajecten. Menselijk leed bij de ouderen, mensen met een beperking en sociaalkwetsbare groepen zijn wijdverbreid. De gevolgen van de crisis zijn voor iedereen voelbaar: de reguliere zorg is beperkt, de werkloosheid stijgt snel, het onderwijs vertraagd. Nationale en lokale overheden worden gedwongen zich op de crisis te focussen waardoor de reguliere taken vertragen. Er ligt grote druk op bestuurders. In het geval dat deze effecten niet tot Nederland beperkt zijn zal de verstoring van internationale handel en samenhang ernstige omvang aannemen.

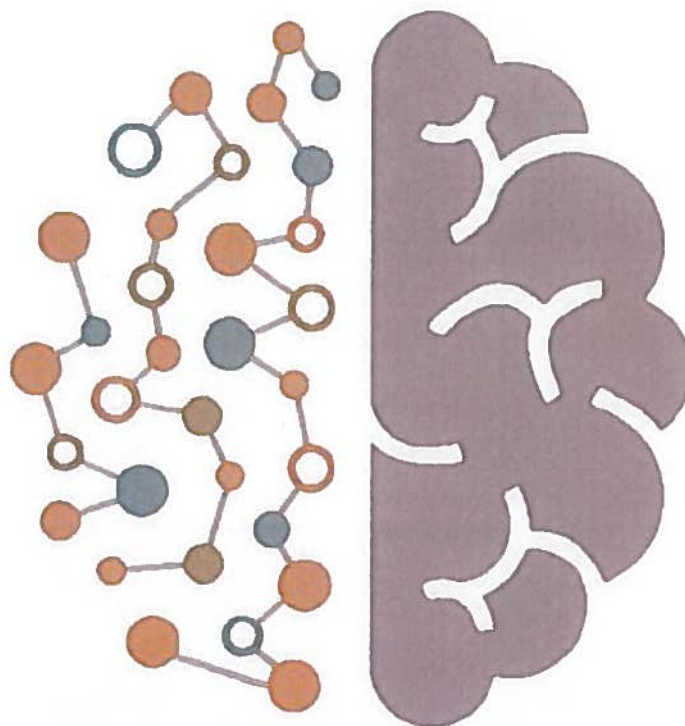
(10) Bronnenlijst Beoordeling Factoren van Invloed

Zorg	
LCMS	Monitor Zorgcontinuïteit (landelijk beeld – week 32)
Rijksoverheid	Dashboard coronavirus
RIVM	Epidemiologische situatie COVID-19 in Nederland (18 augustus 2020)
	Actuele informatie over het nieuwe coronavirus (COVID-19)
	Ontwikkeling COVID-19 in grafieken
	Ruim 4.000 nieuwe besmettingen, meer ziekenhuisopnames
GGD GHOR	Weekupdate cijfers coronatests bij de GGD'en (17 augustus)
LCPS	Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding: Nieuws
Rijnmond	GGD Rotterdam-Rijnmond verdubbelt coronatestcapaciteit
Gemeente Noardeast Fryslan	Aantal besmettingen in Dokkum loopt op
Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid	
Nationale Politie	200817 Wk33 Corona Crime Change Monitor
LCMS	Nalevingsmonitor
CBS/Translink	OV-Monitor
NOS	Noodbevelen Amersfoort en Utrecht, Persco 18/08,
ECDC	European COVID-19 Case notification per 100.000 (regional)
KNMI	KNMI Verwachtingen Nederland
Weeronline	Weerbericht Nederland

(10) Bronnenlijst Beoordeling Factoren van Invloed

Economie	
Defensie	Assessment indicatoren economie 17 augustus
CBS	Economie krimpt met 8,5 procent in tweede kwartaal 2020
CPB	Augustusraming 2020-2021 , Achtergrondbriefing Augustusraming (cMEV)
The Economist	Air travels sudden collapse will reshape a trillion dollar industry
Standard & Poor	Dutch Airport Operator Royal Schiphol Group Downgraded To 'A' On Protracted Traffic-Volume Recovery; Outlook Negative
Volkskrant	5.000 banen weg, voor 1.500 werknemers dreigt gedwongen ontslag
Rijksoverheid	Wekelijks Maatschappelijk Beeld COVID-19
Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media	
Defensie	COVID-19 Dashboard
Nationale Politie	200810 Wk33 Corona Crime Change Monitor
Het Parool	Hoe techbedrijven nepnieuws over coronavirus censureren
Caribisch gebied	
Rijksoverheid	Wekelijks Maatschappelijk Beeld COVID-19
Defensie	CZSK N2 CARIB

LIMC

LAND INFORMATION MANOEUVRE CENTRE

@

CONTACT US

 Lkol Tonnetkazerne
Eperweg 149
8084 HE 't Harde
Gebouw 230

@ limc@mindef.nl

